

12 sönd. efter tref.

Predikan i Osby kyrka, 14 aug 2005

”Friheten i Kristus”

Mark 2:23-28

En sabbat tog han vägen genom sädesfälten, och lärjungarna började rycka av ax medan de gick. 24Då sade fariseerna till honom: "Varför gör de sådant på sabbaten som inte är tillåtet?" 25Han svarade: "Har ni aldrig läst vad David gjorde när han och hans män blev hungriga och inte hade något att äta? 26Han gick in i Guds hus - det var när Evjatar var överstepräst - och åt upp skådebröden, som inga andra än prästerna får äta, och gav också dem som var med honom." 27Och Jesus sade till dem: "Sabbaten blev till för människan och inte människan för sabbaten. 28Alltså är Människosonen herre också över sabbaten."

”Sabbaten är till för människan och inte människan för sabbaten.” Hur lätt är det inte att vi vänder på begreppen som fariséerna gjorde. För dem hade sabbaten blivit viktigare än människan som behövde sabbaten. De hade vänt på orsak och verkan, de hade glömt de ursprungliga intentionerna bakom budet. Reglerna är ju inte till för sin egen skull, de har inget egenvärde, utan är till för oss människor, att hjälpa oss att leva ett gott och bra liv. Yttre regler och rutiner är till för att ge oss frihet, men om reglerna blir viktigare än människan så kommer de snarare att begränsa vår frihet.

När det gäller vilodagen, eller sabbaten så inrättade Gud den för människornas skull, för att vi behövde sjudagarsrytmen. Sabbaten är en helgad dag för judarna som pekar både bakåt och framåt. Den pekar bakåt till paradiset vila, där ingen behövde arbeta i sitt anletes svett. Och den pekar framåt mot den kommande tidsåldern, då paradiset ska återställas. Mönstret för vilodagen är Guds eget skapelsearbete. Gud arbetade på sex dagar, men höjdpunkten kom inte förrän den sjunde dagen, då vilade Gud.

Genom sabbaten så var judarna befriade från arbete. Men denna frihet hade fariséerna vänt till ofrihet, genom en mängd regler och definitioner för vad som är arbete. Guds syfte var att öka människornas frihet men detta hade vänts till sin motsats. Det var därför som Jesus medvetet och provocerande bröt mot sabbaten. På det sättet pekade han på sabbatens ursprungliga betydelse, att ge människor vila och frihet, inte att inskränka människornas frihet.

Sabbatsbudet, att vila på den sjunde dagen, gäller bara judarna. Vi kristna är inte förpliktigade att följa detta, lika lite som vi är förpliktigade att omskära oss eller äta koschermat. Alla de regler och bud i gamla testamentet som gavs det judiska folket har genom Kristus lämnats fritt.

De första kristna bytte också ut sabbaten mot veckans första dag, solens dag, uppståndelsens dag, som en helig gudstjänstdag. Det är därför som vi är i kyrkan här en söndag och inte en lördag. Söndagen är ingen vilodag utan en gudstjänstfirande dag, varje söndag är en återklang av påskdagen då vi firar Jesus uppståndelse.

Inte desto mindre så finns sjudagarsrytmen nedlagt i oss sen skapelsen. I 1 Mos 2 läser vi: ”Den sjunde dagen hade Gud fullbordat sitt verk, och han vilade på den sjunde dagen efter allt han hade gjort. 3 Gud välsignade den sjunde dagen och gjorde den till en helig dag, ty på den dagen vilade Gud sedan han utfört sitt skapelseverk. ”

Mönstret med arbete på sex dagar och vila en dag, det är något som vi människor mår väl av att leva efter.

Idag drabbas allt fler av stress och utmattningsdepressioner. Det betyder ju inte att folk arbetade mindre hårt förr, snarare tvärtom. Men kanske man var noggrannare med vilan och återhämtningen var sjunde dag, en återhämtning som vi är skapade för.

Nu kan vila se olika ut för olika människor. Förr hade en betydligt högre andel av befolkningen hårt kroppsarbete och den naturliga återhämtningen blir då naturligtvis att låta kroppen vila. Men om man har ett stillasittande kontorsarbete kan ju trädgårdsarbete vara en utmärkt avkoppling. För mig är en joggingrunda på klinten den bästa återhämtningen.

Jag tänker på Paulus ord i 1 Kor. ”Allt är tillåtet för mig men allt är inte nyttigt.” Som kristna har vi friheten att fortsätta våra vanliga arbeten på söndagen, men det kanske inte är nyttigt.

Men inte ens för judarna så är det vilan som i första hand betonas utan helgandet. ”Tänk på sabbatsdagen så att du *helgar* den.” Helga betyder att avskilja något för Gud. När vi helgar en dag i veckan, i vårt fall söndagen, så avskiljer vi den dagen för Gud. Gud har gett oss dagen som gåva till oss och vi ger den tillbaka till Gud. Vi låter Gud få större utrymme denna dag, vilket ju blir lättare att genomföra om vi också avstår från våra vanliga arbeten. När den förste kristne kejsaren, Konstantin, på trehundralet införde söndagen som arbetsfri dag så var syftet att folk därmed skulle få tid att gå i kyrkan.

Hur helgar vi bäst söndagen? Jag tänker på evangeliet igen. Lärjungarna ryckte ax stod det och Jesus bemöter fariséernas anklagelse med att David åt av skådebrödet. I bägge fallen så handlar det om bröd, som åts på sabbaten och jag tror inte det är en tillfällighet.

Att lärjungarna började rycka ax berodde naturligtvis på att de var hungriga. De hade en fysisk hunger som de mättade med vetekornen. Men det finns också en andlig hunger som mättas med andligt bröd. Sabbaten pekar fram mot den eviga vilan, och nattvardens bröd och vin pekar fram mot den himmelska måltiden. Nattvardsmåltiden är en försmak av det som väntar oss i evigheten. När vi tar emot brödet och vinet så är det inte bara ett helgande av söndagen utan också ett helgande av oss själva. Vi avskiljer oss för Kristus, han ger sig själv till oss i nattvardens bröd och vin och vi ger oss själva tillbaka till honom.